

Complexnummer: 510591

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Van Heek-/Lochemsbleekpark

Aantal complexonderdelen

2

Monumentnummers van complexonderdelen

510592, 510593

Woonplaats

Enschede

Gemeente

Enschede

Provincie

Overijssel

Locatie van het hoofdobject

Bij Minister De Savornin Lohmanlaan 15, 7522 AP te Enschede

Complexomschrijving

Inleiding

PARK met GEDENKNAALD voor G.J. van Heek. De parkaanleg bestaat uit het G.J. van Heekpark en het daarmee verbonden van Lochemsbleekpark.

Het G.J. van Heekpark is een ontwerp van P.H. Watzek uit 1918 en is een schenking van de familie Van Heek aan de gemeente Enschede. Echtgenote en kinderen van Gerrit Jan van Heek (gestorven 28-12-1915) voldeden in een schenkingsbrief in 1918 aan de wens het terrein ten behoeve van de inwoners van Enschede en Lonneker aan de gemeente over te dragen, waarna de officiële opening plaatsvond op 26-8-1918. In april 1922 werd ter ere van de schenker een gedenknaald centraal in dit park geplaatst. De naald is gedecoreerd in Nieuwe Kunst stijl.

Het westelijk gelegen deel is het van Lochemsbleekpark, dat in 1929 als openbaar park met het G.J. van Heekpark verbonden werd en eveneens onder bescherming valt. Dit deel was oorspronkelijk een oudere tuin bij een zomerhuis, vóór 1908 aangelegd in Engelse landschapstijl. Op de verbinding tussen beide parken werd een berceau van haagbeuk aangelegd. Het park ligt ten noorden van de kruising Hengelosestraat/Boddenkampsingel, wordt aan de noordwestzijde begrensd door de Roessinghsbleekweg en aan de noordoostzijde door de Minister de Savornin Lohmanlaan en Walhofstraat. Deze markeringen waren als wegen (de zuidelijke) of als houtwallen (de noordelijke) rond de percelen bij de aanleg aanwezig. Uit de globaal vierkante hoofdvorm van het terrein ligt aan de zijde langs de Hengelosestraat een rechthoekig perceel met een andere bestemming. Alleen bij de kruisingen met de

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Roessingsbleekweg en de Boddenkampsingel raakt het park aan deze straat. Omstreeks 1971 is het G.J. van Heekpark aan de zuidoostzijde verkleind ten behoeve van de verandering van de Boddenkampsingel. Hierbij is de ingangspartij aan deze singel vervallen en vervangen door het huidige stenen plein. De sportvelden en tennisbanen aan de noord- en noordoostzijde in het park zijn in de loop der jaren vergroot. De objecten in de parken zijn, uitgezonderd de gedenknaald, voor bescherming van rijkswege van ondergeschikt belang.

Waardering

G.J. van Heekpark met het Van Lochemsbleekpark en gedenknaald van cultuur-, tuin-, architectuurhistorische en stedenbouwkundige betekenis:

- als voorbeeld van de aanleg van openbare parken door fabrikanten, zoals dat rond 1900 in zwang was en vanwege de herinnering aan de stichter G.J. van Heek
- als goed voorbeeld van de ontwikkeling in de parkarchitectuur van het begin van de 20ste eeuw, waarbij parken werden aangelegd met daarin opgenomen sportvelden en gebouwen met sociale en culturele functies
- vanwege de kwaliteit van de ontwerpen van de complexonderdelen, de gaafheid en de onderlinge ruimtelijke relatie
- als kenmerkend en gaaf voorbeeld uit het oeuvre van P.H. Watzel
- als zeldzaam voorbeeld van de combinatie van de prive-tuin bij een villa met het openbare park dat daardoor aanmerkelijk werd verrijkt.

---

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 510592

Status rijksmonument
Inschrijving register* 27 januari 1999
Kadaster deel/nr 82791/132

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Enschede Enschede Overijssel

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Enschede K 2684

Omschrijving**

Omschrijving

Granieten GEDENKNAALD samengesteld uit acht taps toelopende blokken op een rechte sokkel. De sokkel is aan drie zijden voorzien van reliëfs. Aan twee zijden mensen met attributen van de arbeid, aan de derde twee elkaar groetende mannen. Op de vierde zijde, boven het wapen van Nederland, de inscriptie: "1837 1915", "aan Gerrit Jan van Heek den schenker van dit park uit dankbaarheid gewijd door de ingezetenen van Enschede april 1922".

Waardering

Gedenknaald van cultuur-, architectuurhistorische en stedenbouwkundige belang vanwege:

- de herinnering aan de stichter van het G.J. van Heekpark
- de vormgeving in Nieuwe Kunst stijl
- de ruimtelijke relatie van de naald met de andere elementen in en de aanleg van het park

Hoofdcategorie Subcategorie Functie
Voorwerpen op pleinen en dergelijke Gedenkteken(D) Gedenkteken(D6)

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 510593

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	27 januari 1999
Kadaster deel/nr	82791/124

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Enschede	Enschede	Overijssel

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Enschede	K			2684

Omschrijving**

Inleiding

Het PARK is landschappelijk aangelegd met open weiden, solitairen, boomgroepen, bosgedeelten, sportvelden en verschillende gebouwen en is te verdelen in vijf delen:

- A: Grote, min of meer ovale speelweide in het Van Heekpark met daaromheen een geometrisch padenstelsel (zijde Boddenkampsingel);
- B: Sportvelden ten noorden daarvan in het Van Heekpark;
- C: Landschappelijk aangelegd deel van het Van Lochemsbleekpark (Roessingsbleekweg noordwest);
- D: Weiden in het Van Lochemsbleekpark (hoek Roessingsbleekweg / Hengelsestraat);
- E: Een bosgedeelte met berceau als verbindings-zone tussen beide parken.

A. De grote ovale speelweide is geheel onbeplant en vlak en ligt ongeveer 0.50 meter verdiept. Rondom de speelweide ligt een halfverhard pad. Op de hoofdassen en drie van de diagonalen van de weide sluiten paden aan die onderdelen vormen van zichtlijnen door het park. Over de weide ligt in de langs-as van zuidwest naar noordoost een zichtas. Ten zuidwesten komt dit pad uit op het vrijwel vierkante verharde plein dat omstreeks 1971 is aangelegd na de wijziging van de ligging van de Boddenkampsingel. Ten noordoosten eindigt de as in een voormalig theehuisje. Het theehuisje ligt ongeveer 0.50 meter hoger dan zijn omgeving en is daarvan gescheiden door een keermuur met een in de as gelegen trap. Tussen de keermuur en het theehuisje ligt een verharding van grind. Langs de beide paden staat aan beide zijden een niet meer geheel complete beplanting van laanbomen (eik).

Een eind buiten het ovale pad dat de weide omringt is een ring van rechte paden gelegd die polygonaal is uitgevoerd. Tussen beide

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

paden staat een beplanting van diverse soorten bomen en heesters. De westelijke en noordwestelijke van deze paden maken tegelijk deel uit van een radiaal padenstelsel dat uitgaat van een obelisk die ten noordwesten van de weide staat in het verlengde van de korte as daarvan. De belangrijkste van deze paden hebben een laanbeplanting van eiken en beuken. Rondom de gedenknaald is een klein bloemperk aangelegd. Ten noorden daarvan bevindt zich een kleine speelweide.

Langs de buitenzijde van het park staat een dichte beplanting van bomen en heesters. Deze continueert het karakter van het landschap dat al voor de parkaanleg aan deze zuid- en noordoostelijke zijde een gesloten indruk maakte door houtwallen. In de oostelijke punt naast de ovale weide ligt een jeu-de-boulesbaan met kiosk.

B. Ten noorden van dit door weide en obelisk gecommandeerde deel ligt oostelijk een complex tennisbanen en westelijk een sportveld, beide met een clubgebouw. Het stelsel van tennisbanen is ten opzichte van de oorspronkelijke aanleg vergroot en heeft het clubgebouw aan de kant van de Minister de Savornin Lohmanlaan. Het sportveld ten westen van de speelweide heeft een langgerekt clubgebouw langs de zuidelijke lange zijde. De noordwestelijke hoek van het park aan de Roessinghsbleekweg wordt in dit deel gevormd door een niet oorspronkelijke parkeerplaats.

De verschillende delen van het park weerspiegelen nog iets van het karakter van het landschap van voor de aanleg. Ter plaatse van de ovale weide was weiland, aan de zuidoostzijde begrensd door een strook bouwland met een houtwal. Ook ter plaatse van het sportveld was een weide, terwijl de tennisbaan deels op een strook heide ligt die langs de noordoostelijke terreingrens lag.

C. Ten westen van de parkaanleg en zuidelijk van het sportveld ligt het Van Lochemsbleekpark met een landschappelijk aangelegd parkgedeelte met gebogen paden, vijver, glooiingen en een beplanting bestaande uit boomgroepen en solitairen (vnl. loofsoorten). Dit deel is, met uitzondering van een klein deel aan de zuidwestzijde, omsloten door bosbeplanting. In dit parkdeel staat een gedenkteken voor de Belgische vluchtelingen die tussen 1914 en 1918 in Enschede en omgeving waren ondergebracht. De villa staat ongeveer op de grens van dit parkgedeelte en de westelijk daarvan gelegen weiden. Rondom de villa ligt een kleine privé-tuin. Nog verder westelijk ligt tegen de Roessinghsbleekweg de voormalige kwekerswoning met privé-tuin.

D. De twee weiden in de hoek van de Hengelosestraat en de Roessinghsbleekweg zijn gescheiden door een halfverhard pad naar de Hengelosestraat. Aan de zuid-oostzijde staat een gesloten beplanting van bomen en heesters waartussen een schuur. Dit deel van het park, dat een latere toevoeging is, vormt de huidige hoofdingang van het Van Lochemsbleekpark.

E. Tussen het Van Heekpark en het Van Lochemsbleekpark ligt een verbindingszone die is ingericht als een gesloten bos met loof- en naaldbomen en een gesloten struiklaag met diverse soorten. Voordat de parken met elkaar verbonden waren, vormde dit gedeelte een achterkant voor beide parken. In het midden van dit deel ligt een berceau van haagbeuk die als belangrijkste verbinding tussen de beide parken dient en die in 1929 in het zuid-oostelijk deel van het bos van het Van Lochemsbleekpark werd aangelegd. In dit park komt de berceau uit bij een open plek met een ringvormig pad waarin een gazon met in het midden een rond bloemperk. Aan weerszijden van de berceau liggen ook paden door het bos dat de parken verbindt.

Het padenstelsel in het Van Heekpark is gebaseerd op een ovale binnenring, een polygonale buitenring en radialen daartussen; in het algemeen zijn de paden recht en hoekig, in tegenstelling tot die in het Van Lochemsbleekpark. Het kronkelend padenbeloop, waarin het pad door de berceau vrijwel de enige rechte lijn is, gaat hier uit van een kleine binnenring (pad, gazon en bloemperk) en een grote buitenring die juist binnen de bosranden ligt.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Het G.J. van Heekpark, in 1918 aangelegd naar ontwerp van P.H. Wattez, en het Van Lochemsbleekpark, ontstaan uit een villatuin, zijn van cultuurhistorische en tuinhistorische betekenis:

- als voorbeeld van de aanleg van openbare parken door fabrikanten, zoals dat rond 1900 in zwang was;
- als goed voorbeeld van de ontwikkeling in de parkarchitectuur van het begin van de 20ste eeuw, waarbij parken werden aangelegd met daarin opgenomen sportvelden en gebouwen met sociale en culturele functies;
- als goed, gaaf en daardoor zeldzaam geworden voorbeeld van de stijl van parkaanleg in het begin van de 20ste eeuw;
- als kenmerkend voorbeeld van een parkaanleg uit het oeuvre van P.H. Wattez dat als zodanig gaaf is en daardoor zeldzaam geworden;
- vanwege de esthetische kwaliteiten van het oorspronkelijke ontwerp die nog goed herkenbaar zijn, i.c. de kwaliteit van de vormgeving van de verschillende onderdelen en de onderlinge inpassing waarbij van zichtlijnen en assen gebruik is gemaakt;
- als zeldzaam voorbeeld van de combinatie van de prive-tuin bij een villa met het openbare park dat daardoor aanmerkelijk werd verrijkt.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Park

---

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument